

Jaarverslag 2018

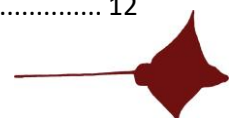
tevens werkplan 2019 en prognose 2020

Nederlandse Elasmobranchen Vereniging (NEV)

Nederlandse Elasmobranchen Vereniging
Hobbemakade 118-hs
1071 XW Amsterdam
KvK nr: 57410739
Btw-nr NL 852568502 B01
ANBI: 852568502

Inhoud

Inleiding.....	3
Het werk van de NEV in 2018.....	3
Lopende projecten 2018	4
<i>Save Our Sharks: Beheer en bescherming haaien rond de Nederlands-Caribische eilanden</i>	4
<i>PEW – End Overfishing in North Western Europe Campaign</i>	5
Projecten afgerond in 2018.....	5
<i>Organisatie stakeholder bijeenkomsten voor ministerie van LNV</i>	5
<i>Pilot-projecten in Caribisch Nederland voor ministerie LNV</i>	6
Nieuwe projecten 2018	7
<i>GAP-analysis rog</i>	7
<i>Eigen onderzoek: bijvangstbeperkende maatregelen in kreeftenfuiken – onderzoek samen met Mote Marine Lab</i>	7
Activiteiten NEV buiten projecten in 2018	8
<i>Opnemen van gladde hamerhaai en oceaan witpunthaai op de MoU Sharks van de Convention on Migratory Species</i>	8
<i>Sharks International conferentie - Brazilië</i>	9
NEV Onderzoeksactiviteiten in 2018	9
Haaien in de Waddenzee en voor de Nederlandse kust	10
<i>Onderzoeksresultaten in 2018</i>	10
Geplande activiteiten in 2019	12
<i>Opzetten communicatie- en educatieafdeling binnen de NEV</i>	12
<i>Subsidie fuiken Saba</i>	12
<i>'Haaietafels van Herman'</i>	12

<i>Life-IP</i>	12
<i>Noordzee project</i>	13
<i>Advisering MSC</i>	13
<i>FAO shark ID-project</i>	13
<i>Shark Lab SXM</i>	13
Prognose 2019-2020 e.v.	13
<i>Haaienbeheer Cariben</i>	13
FAO Visserij projecten	14
Algemene informatie over de NEV	14
Resultaat m.b.t. 3 pijlers in 2018.....	15
<i>Het werk van de NEV in 2018 en 2019</i>	16
Contributies en leden	16
De mensen van de NEV	17

Inleiding

Het werk van de NEV in 2018

Jaaroverzicht

HOOGTEPUNTEN	
Winter 2018	Januari: veldexpeditie naar Florida om satellietzenders te testen Februari: PEW E1 project voor NEV van start Februari: ICES (International Council for the Exploration of the Sea) Haaien workshop in Nantes Februari: Duikvaker - duikbeurs Maart: Expert workshop on high survival and best practices in skate fisheries April: veldbezoek aan Saba voor pilot project LNV April: expert workshop over gap analysis voor de aanlandplicht April: 'Aai een haai' in Kornwerderzand als onderdeel van de World Fish Migration Day
Voorjaar 2018	Mei: Dialogue meeting on sharks and the MSFD (Marine Strategy Framework Directive) Juni: Sharks International Conferentie in Brazilië Juni: Dutch Caribbean Shark Week Juni: ICES Working Group Elasmobranch Fishes (WGEF) bijeenkomst in Lissabon
Zomer 2018	Juli: ICCAT Shark Working Group bijeenkomst in Madrid Augustus: Beach cleanup SDN (Stichting de Noordzee) Augustus: Bijdrage ICES Elasmobranch Advice Drafting Group in Kopenhagen
Herfst en winter 2018	September: Organiseren van thema sessie over haaien en presentaties tijdens ICES Annual Science Conference in Hamburg Oktober: Afscheidssymposium Herman Verheij – Naar de Haaien Oktober: EEA conferentie in Portugal Oktober/November: veldbezoek aan Saba voor pilot project LNV November: Bijwonen CMS (Convention on Migratory Species) MoU Sharks bijeenkomst in Monaco en het opnemen van twee soorten op de lijst van beschermde soorten

Lopende projecten 2018

Save Our Sharks: Beheer en bescherming haaien rond de Nederlands-Caribische eilanden

Opdrachtgever:	Dutch Caribbean Nature Alliance
Projectleider:	Irene Kingma
Wetenschapscoördinator:	Paddy Walker
Projectmedewerker:	Linda Planthof
Looptijd project:	Juli 2015 – Juni 2018
Status:	Project volledig gefactureerd, en betaald, eindrapportage wordt afgerond in juli 2019

Omschrijving:

In augustus 2014 is de NEV benaderd door de Dutch Caribbean Nature Alliance (DCNA) om mee te schrijven aan een speciaal project voor de Postcode Loterij over haaienbescherming in het Nederlands Caribisch gebied. Dit project is in januari 2015 toegekend en sinds 1 juli 2015 is de NEV de Nederlandse partner van de Dutch Caribbean Nature Alliance (DCNA) in het Save Our Sharks project. Dit project is gericht op aanwijzen van de volledige EEZ van de Caribisch Nederlandse Eilanden als een haaienreservaat. Wij verzorgen voor dit project de communicatie in Nederland (naar overheid, stakeholder en het algemene publiek) maar zijn ook betrokken bij de uitvoering ter plekke op de eilanden. Zo coördineren wij de Dutch Caribbean Shark Week, een week van activiteiten die tegelijk op alle eilanden en in Nederland plaatsvindt. Aangezien het project ook een sterke wetenschappelijke component heeft, is er een apart onderdeel wetenschapscommunicatie. De resultaten zijn gepresenteerd op een breed scala aan wetenschappelijke fora in binnen en buitenland.

In maart 2017 is een rapportage over 2016 en een planning voor 2017 ingediend, deze is in mei 2017 goedgekeurd door de projectleiding van DCNA. Aanvullend is de NEV in Juni 2017 gevraagd een rapportage voor de Nationale Postcode Loterij te maken. Een vergelijkbare rapportage zal voor 2018 aangeleverd worden als eindrapportage over het project.

BTW: Het project bleek uiteindelijk niet BTW-plichtig in Nederland en door de manier waarop het contract met DCNA is opgesteld, zijn wij in staat de BTW namens de NEV terug te vragen en te investeren in het project. De opdrachtgever heeft aangegeven dat zij de einddatum van het project willen verleggen naar 1 juli 2018 en wij hebben voorgesteld het geld dat vrijkomt door het terugvorderen van de BTW daarin te investeren. De opdrachtgever is hiermee akkoord.

Na afronding van het project in 2018 bleek een deel van het evenementen budget niet besteed. In overleg met de opdrachtgever is besloten om dit geld te besteden aan een wetenschappelijke expeditie naar de Saba Bank, waarbij in 10 dagen wetenschappers van verschillende instituten samenwerken om in korte tijd zo veel mogelijk data te verzamelen. Ook zal in de eerste helft van 2019 een afsluitend evenement in Den Haag georganiseerd worden vanuit de NL partners.

PEW – End Overfishing in North Western Europe Campaign

Opdrachtgever: The Pew Charitable Trusts
Projectleider: Irene Kingma
Projectmedewerkers: Justyna Zajchowska, Linda Planthof
Looptijd project: 16 februari 2018 – 31 december 2019
Status: Lopend, rapportages over 2018 goedgekeurd en betaald

Omschrijving:

The Pew Charitable Trusts heeft aangegeven dat zij na jaren Irene als zelfstandige te hebben ingehuurd dit vanaf 2017 graag via de NEV zouden laten lopen. Op dit moment heeft Pew in Europe de End Overfishing in North Western Europe campagne, dit valt onder het European office van Pew environment. Deze campagne is gericht op de implementatie van het Gemeenschappelijk Visserijbeleid in de EU, met name het instellen van strikte duurzame vangstlimieten voor alle Europese visserijen.

Als onderdeel van dit project is de NEV toegetreden tot 3 Advisory Councils (ACs) van de EU. Dit zijn adviesraden die ingesteld zijn door de Europese Commissie om overheden te adviseren over de implementatie van visserijbeleid. De NEV heeft zitting in de Pelagische en Noordwestelijke wateren AC en heeft de positie van vicevoorzitter in de Noordzee AC. Irene is sinds 2017 vicevoorzitter van de Noordzee AC.

Aanvullend heeft PEW de NEV gevaagd om Justyna Zajchowska, een Poolse consultant die werkzaam is binnen hetzelfde project, onder contract te nemen. In februari 2018 is een nieuw contract afgesloten waarin NEV-consultant Linda Planthof is opgenomen als projectondersteuner in Nederland. Zij zal zich met name op communicatie van het project in Nederland en afstemming met ander NGO's richten.

De campagne heeft as einddatum 31 december 2019.

Projecten afgerond in 2018

Organisatie stakeholder bijeenkomsten voor ministerie van LNV

Opdrachtgever: Ministerie van Landbouw Natuur en Voedselkwaliteit
Projectleiders: Irene Kingma – Paddy Walker
Looptijd project: September 2017 – mei 2018
Status: Rapportages en eindfactuur ingediend

Omschrijving:

De NEV heeft kreeg de opdracht om een zestal bijeenkomsten te organiseren voor het ministerie van LNV, allen gericht op implementatie van het huidige visserijbeleid en het ontwikkelen van een visie op het toekomstige beleid. De bijeenkomsten waren:

- 1 okt 2017 – Round table on the future of skates and rays management

- 12 okt 2017 – Q&A on international policy: How are we managing
- 14 okt 2017 – Pulse Trawl Fishery and its potential impact on Elasmobranchs in the North Sea
- 31 okt 2017 – Round table discussion on Avoidance, Selectivity and Survival in skate fisheries
- 21 mrt 2018 – Expert workshop on high survival: best practice in skate fisheries
- 16 mei 2018 – Dialogue meeting on sharks and the MSFD

Van al deze bijeenkomsten is een verslag ingediend bij de opdrachtgever. De eindfactuur is opgemaakt, ingediend en betaald.

Pilot-projecten in Caribisch Nederland voor ministerie LNV

Opdrachtgever: Ministerie van Landbouw Natuur en Voedselkwaliteit
Projectleiders: Irene Kingma – Paddy Walker
Looptijd project: Saba: december 2017 – december 2018
Status: Saba: veldwerk afgerond, rapport opgestuurd, wachten op commentaar opdrachtgever

Omschrijving:

Tijdens een expertmeeting die de NEV op Bonaire in opdracht van EZ belegde in oktober 2016, kwam naar voren dat de kleinschalige lijnvissers rond Bonaire regelmatig verpleegsterhaaien en Caribische rifhaaien bijvangen en dat kreeftenvissers op de Sababank vaak verpleegstershaaien in hun fuiken vinden. De vissers zien de haaien als competitie en doden soms de haai voor hij wordt teruggegooid. De NEV is gevraagd een tweetal pilotprojecten op te zetten gericht op selectiviteitsaanpassingen om de ongewenste bijvangsten terug te dringen. Het project op Bonaire is in het Jaarverslag 2017 opgenomen.

Saba: Tijdens dit pilotproject is een aantal vissers gevraagd om naast hun reguliere ‘arrow head traps’, fuiken met de ingang aan de bovenzijde te gebruiken. Van zowel de reguliere fuiken als de nieuwe fuiken wordt bijgehouden hoe groot de bijvangst van haaien is en tevens wat de opbrengst van de doelsoort (kreeft) is, zodat na afloop van het project bepaald kan worden of de nieuwe fuiken een goede optie bieden om bijvangsten te reduceren.

Dit project werd vertraagd door orkanen Irma en Maria die de bovenwindse eilanden veel schade toebrachten en een groot deel van de fuiken van de vissers wegspoelden.

Tijdens een veldwerkweek op Saba in april is het project enigszins aangepast. Er bleken al twee soorten fuiken in gebruik te zijn (swallowtail en square) waarbij de vissers beweerden dat bij de ene soort (de square) de bijvangst lager is. In de loop van 2018 zijn de twee fuiken vergeleken om de verschillen tussen deze twee fuiken te kunnen bepalen. Tegelijkertijd zijn de gevangen verpleegsterhaaien voorzien van een merk om de terugkeer frequentie te kunnen bepalen. Het blijkt dat sommige haaien 7 keer naar dezelfde fuik terugkeren.

Het eindrapport is 28 november 2018 aan de opdrachtgever gestuurd. De opdrachtgever heeft het eindrapport op 11 maart 2019 met de NEV besproken. Wij wachten nog op hun schriftelijke commentaar.

Nieuwe projecten 2018

GAP-analysis rog

Opdrachtgever: Ministerie van Landbouw Natuur en Voedselkwaliteit
Projectleiders: Paddy Walker
Looptijd project: April 2018
Status: Rapportages ingediend; factuur is betaald

Omschrijving:

Een van de onderwerpen waar wij al enige jaren aan werken is de implementatie van de aanlandplicht voor roggen. Per 1 januari 2019 zal het verboden worden om nog langer ongewenste bijvangst overboord te gooien van soorten die onder een Europees quotum vallen. Aangezien roggen onder een zeer restrictief TAC vallen, dit houdt in dat er niet genoeg quotum is binnen de EU om alle bijvangst te dekken, zullen deze een verstikkingssoort (choke species) worden in veel demersale visserijen. Al 4 jaar zijn wij aan het werk om rog uitgezonderd te krijgen van de aanlandplicht op basis van hoge overleving bij teruggooi. In mei hebben de lidstaten van de Noordzee en Noordwestelijke wateren ons voorstel dat wij voor LNV geschreven hadden overgenomen en de Europese Commissie verzocht een uitzondering te verlenen.

Onderdeel van het voorstel was een Gap-analyse, uitgevoerd door Paddy. Dit is een review van bestaand onderzoek met als doel de hiaten in kennis aan te wijzen die gevuld moeten worden om tot een volledig beeld te komen.

Eind 2018 is een nieuw opdracht van LNV gekomen om de onderbouwing van de uitzondering op de aanlandplicht verder uit te werken. Deze is doorgeschoven naar 2019. Hiervoor is Paddy naar Londen gereisd voor een workshop. Facturering komt nog.

Eigen onderzoek: bijvangstbeperkende maatregelen in kreeftenfuiken – onderzoek samen met Mote Marine Lab

Opdrachtgevers: Mote Marine Lab/NEV
Projectleider: Irene Kingma/Rob Nowicki
Looptijd project: april 2018 – maart 2019
Status: Praktijkonderzoek in tanks is afgerond; eind maart komt het eindrapport

In het kader van een samenwerking met Mote Marine Lab, is in 2018 onderzoek gedaan naar bijvangstbeperkende maatregelen voor verpleegsterhaaien in kreeftenfuiken. De eerste resultaten laten zien dat het lastig is een methode te vinden die de haaien buiten de fuik houden maar tegelijkertijd de kreeften erin te laten. Het lijkt dat maar een kleine percentage van de haaien de fuiken ingaan, waarschijnlijk uit nieuwsgierigheid, en de kreeften niet meteen aanvallen, ondanks het feit dat de haaien een tijdje geen eten hebben gehad. Dit gebeurt pas na een paar dagen. Er is geëxperimenteerd met een soort 'kattenluikje' dat ervoor zorgt dat de haaien uit de fuik kunnen ontsnappen. Dit is zeer succesvol en betekent dat de haaien de fuik verlaten voordat zij schade kunnen toebrengen aan de kreeften of fuiken. Het onderzoek wordt in 2019 voortgezet.

Activiteiten NEV buiten projecten in 2018

Om aan haar hoofddoelstellingen en kerntaken te voldoen heeft de NEV een aantal werkzaamheden opgenomen die zij essentieel acht om de doelen voor de organisatie te bereiken. Dit betreft het opzetten en uitwerken van een wetenschappelijke agenda, het gevraagd en ongevraagd geven van beleidsadvies en coördinatie van inzet op elasmobranchen door NGO's en andere stakeholders. De NEV ontvangt geen directe financiering voor het uitvoeren van deze werkzaamheden, maar ziet het als een van haar kerntaken om deze rol te vervullen.

ESA satellite tags

In januari 2018 zijn Irene Kingma en Linda Planthof meegegaan op de wetenschappelijk expeditie Lowcountry II van de OCEARCH met het doel om nieuwe satellietzenders te testen op witte haaien in Florida, de Verenigde Staten. De nieuwe satellietzenders zijn ontwikkeld door de European Space Agency (ESA) en bevatten een technologie waarmee zij mogelijk langer meegaan, goedkoper zijn en betere wetenschappelijke gegevens kunnen verzamelen. De NEV is door de ESA gevraagd om wetenschappelijke analyse uit te voeren en met kennis te ondersteunen bij de tests. In verband met ongewoon koude weersomstandigheden is het tijdens de expeditie niet gelukt om een proefdier te vangen. Daarom zal de NEV de zenders testen in juli 2019 tijdens de wetenschappelijke expeditie naar de Saba bank.

Opnemen van gladde hamerhaai en oceaan witpunthaai op de MoU Sharks van de Convention on Migratory Species

De NEV is sinds november 2017 'co-operating partner' in het Memorandum of Understanding on the Conservation of Migratory Sharks (Sharks MOU), het enige wereldwijde verdrag voor de bescherming van migrerende haaien. Door lid te worden sloten wij ons aan bij een groeiende groep landen en maatschappelijke organisaties die de tijd rijp vinden voor beter beheer en bescherming van haaien in alle oceanen.

Het Memorandum of Understanding on the Conservation of Migratory Sharks valt onder de Conventie voor Migrerende Soorten (CMS). Dit is een wettelijk verdrag, wereldwijd ondertekend door 125 landen, dat als doel heeft om een gunstige status van de migrerende soorten te behalen en te behouden door hun hele leefgebied. De co-operating partners wordt gevraagd hun netwerk en expertise in te zetten om de doelen van de MOU te helpen bereiken. CMS valt onder de natuur en milieuafdeling van de Verenigde Naties (UNEP).

In 2018 is door Irene Kingma in opdracht van de Nederlandse overheid en de overheid van Brazilië, een assessment geschreven voor het toevoegen van twee soorten aangemeld voor bescherming onder de MoU Sharks van de Convention on Migratory Species. Tijdens de *3rd Meeting of Signatories (MOS3) to the Memorandum of Understanding on the Conservation of Migratory Sharks (Sharks MOU)* die werd gehouden tussen 10 en 14 december 2018 in Monaco, zijn de voorstellen unaniem aangenomen. Het gaat om de oceanische witpunt haai en de gladde hamerhaai.

Sharks International conferentie - Brazilië

Van 3 tot en met 8 juni 2018 heeft de vierjaarlijkse conferentie Sharks International plaats gevonden in João Pessoa in Brazilië. De conferentie is een samengevoegd evenement van Sharks International met de jaarlijkse conferenties van de Brazilian Society for the Study of Elasmobranchs (SBEEL), de American Elasmobranch Society (AES) en de Squalus Foundation uit Colombia. Irene Kingma was aanwezig als vertegenwoordiger van de NEV en presenteerde daar meerdere onderzoeken en projecten met mondelinge presentaties en meerdere posters. Vanuit het Save our Sharks project waren Tadzio Bevoets van de Sint Maarten Nature Foundation en Guido Leurs van de Rijksuniversiteit Groningen aanwezig.

ICES ASC conferentie

Het jaarlijkse wetenschappelijke symposium van ICES is tussen 24 en 27 september gehouden in Hamburg. Vanuit haar werk als medevoorzitter van de ICES WG Elasmobranch Fishes, heeft Paddy een themasessie georganiseerd getiteld: 'How are we managing: developing new management tools for commercially exploited sharks and rays'. In deze sessie hebben Irene, Linda en Paddy presentaties gegeven over hun werk als het gaat om de toekomst van beheer, beleidsadviesing en onderzoek in de Waddenzee die door SharkLabNL wordt uitgevoerd. Master studente Eleanor Greenway, die bij NEV en Hogeschool Van Hall Larenstein (HVHL) een stage heeft gedaan, heeft haar werk over de voedselkeuze van stekelroggen als poster gepresenteerd. Linda heeft de prijs voor beste jong wetenschapper gewonnen voor haar presentatie over habitat gebruik in de NL kustwateren van migrerende haaien.

Samen naar de Haaien symposium

In oktober nam onze voorzitter Herman Verheij vanwege zijn pensioen afscheid van de Waddenvereniging. Hij koos ervoor zijn afscheid in het teken te zetten van haaienonderzoek in de Waddenzee. Op 5 oktober werd in Leeuwarden het 'Samen naar de Haaien symposium' georganiseerd, gericht op de kennisvragen die spelen over elasmobranchen in het waddengebied en derol die de samenwerking tussen vissers en NGO's kan hebben in het vullen van die kennis hiaten. De donaties die met het symposium zijn opgehaald, zullen gebruikt worden voor het Haaienfonds van Herman (HTH) project in 2019.

NEV Onderzoeksactiviteiten in 2018

De NEV heeft in 2018 verschillende activiteiten uitgevoerd als het gaat om onderzoek en kennisontwikkeling, zowel binnen lopende projecten als door samenwerking met (inter)nationale partners.

1. Het ontsluiten van kennis die is ingezet t.b.v. advisering aan de rijksoverheid als het gaat om de implementatie van beleid. Er is bijvoorbeeld een gap analysis uitgevoerd en een onderzoekprogramma geschreven ter onderbouwing van het Nederlandse voorstel voor een uitzondering in de aanlandplicht.

2. Er is geïnvesteerd in materiaal voor het veldwerkstation in Lauwersoog waar samengewerkt wordt met de eigenaar van de visserijloods (Stichting Geïntegreerde Visserij), Hogeschool Van Hall Larenstein, de garnalenvissers van Soltmen en Sportvisserij Nederland.
3. Paddy heeft deze samenwerking opgepakt in een nieuwe organisatie – SharkLabNL – en kan dit gebruiken om onderzoeks- en samenwerkingsprojecten op te zetten.
4. Samenwerking met Mote Marine Lab – deze is eerder in het Jaarverslag gerapporteerd.

Punten 1, 2 en 4. zijn in het hoofdstuk over de NEV-projecten beschreven. Hieronder wordt het werk van SharkLabNL in Lauwersoog uitgelegd.

Haaien in de Waddenzee en voor de Nederlandse kust

De ruwe haai en gevlekte gladde haai zijn twee soorten die gedurende hun levenscyclus lange afstanden zwemmen. Van de gevlekte gladde haai is bekend dat zij overwinteren in de Baai van Biskaje en de Ierse zee. Van de ruwe haai is heel weinig bekend, behalve dat zij voorkomen van Schotland en Noorwegen tot NW Afrika en de Middellandse zee. En in de zomermaanden langs de Waddenkust.

Er zijn steeds meer berichten van vissers dat zij in de zomermaanden zowel volwassen haaien als jongen voor de Waddenkust vangen. De hypothese is dat het gebied gebruikt wordt als een kraamkamer. NEV heeft een onderzoeksprogramma opgestart om dit te onderzoeken, samen met garnalenvissers in Lauwersoog en Hogeschool Van Hall Larenstein.

NEV was in 2017 een van de gelukkige ontvangers van de 1 mei gift van BNN/VARA. Dit was een bedrag van €3000,- dat besteed diende te worden aan haaienonderzoek in de Waddenzee. Voor dit bedrag hebben wij een tweetal onderwatercamera's gekocht en een stelling om ze op de zeebodem te kunnen plaatsen, met een canister voor aas en lampen. Deze zgn. baited remote underwater video (BRUV) opstelling wordt ook gebruikt in de Cariben in het project Save Our Sharks als een manier om op een gestandaardiseerde manier een census te doen van de aanwezige haaien in een gebied. Het grote verschil met de BRUV die door de NEV is aangeschaft is dat deze te gebruiken is in diep water (tot 1500m).

Onderzoeksresultaten in 2018

Gedurende 2018 zijn zeven HBO studenten en twee universitair Master studenten actief geweest binnen SharkLab NL over de vraagstelling over hoe de haaien en roggen de Waddenzee en het Nederlandse kustgebied gebruiken. Naast het veldwerk, hebben de studenten elke vrijdag gewerkt in het veld lab in Lauwersoog. De volgende resultaten zijn in 2018 behaald:

1. Door het analyseren van historische waarnemingen van de (garnalenvissers) is het mogelijk de aanwezigheid van verschillende haaiensoorten te bepalen.
 - Resultaat: studenten rapport en film.
2. Dode haaien worden aangeland en ontleed in het veldwerkstation. Er wordt gekeken naar maaginhoud, geslachtsrijpheid, er wordt een methode ontwikkeld om de leeftijd te bepalen.

Weefsel wordt meegenomen voor DNA analyse en stable isotope analyse om de plek in de voedselketen te analyseren.

- Resultaten:
 - protocol voor leeftijdsanalyse
 - er is weefsel meegenomen voor DNA en stable isotope analyse, maar de analyse moet nog uitgevoerd worden.
 - Een volwassen ruwe haai is door de vissers gevangen voor de kust van Schiermonnikoog en is ontleed door de studenten. Deze haai was een jaar eerder gemerkt bij de westkust van Schotland door een bekende van de NEV (Ian Burrett)

- 3. De BRUV is getest en in de zomermaanden ingezet in de Waddenzee, samen met Jaap Vegter van SGV. Door de troebelheid van het water en het geringe zicht is het lastig beelden te analyseren. Voor 2019 wordt ingezet op samenwerking met de garnalenvissers om boven de eilanden te monitoren. De geplande expeditie van Rijkswaterstaat naar het zeegat van Ameland voor onderzoek naar zandspiering, waarbij de BRUV gebruikt zou worden om te kijken of haaien voorkomen in de buitendelta, is niet doorgegaan vanwege het niet op tijd regelen van een vergunning. Voor het werk in de Waddenzee heeft RWS een bedrag van €5000,- beschikbaar gesteld, maar deze is niet gebruikt vanwege een reeks aan tegenslagen (o.a. slecht weer)
 - Resultaat: ondanks tegenslagen is er nu voldoende inzicht in hoe de BRUV effectief gebruikt kan worden. Dit wordt in 2019 verder opgepakt.

- 4. Habitatgebruik van haaien in de Waddenzee en kustgebied. Studenten hebben, in samenwerking met Inland Fisheries Ireland, gekeken naar de migratiepatronen van de ruwe haai en de gevlekte gladde haai door het analyseren van historisch merkgegevens en wetenschappelijke data over voorkomen en verspreiding.
 - Resultaat: studenten rapport dat samen met Inland Fisheries Ireland, tot een peer-reviewed artikel uitgewerkt zal worden.

- 5. Bovenstaand heeft geresulteerd in twee presentaties op een internationaal symposium en verschillende rapporten die tot peer-reviewed artikelen kunnen leiden. De resultaten zijn ook gepresenteerd tijdens het afscheidssymposium van Herman Verheij.

Door actief in te zetten op onderzoek en samenwerking met universiteiten en onderzoeksinstituten aan te gaan, is NEV gepositioneerd om de programmering van onderzoek in Nederland, en ook daarbuiten, mede te sturen. Dit komt concreet tot uitdrukking in de onderzoeksplannen voor 2019 e.v.

Geplande activiteiten in 2019

Opzetten communicatie- en educatieafdeling binnen de NEV

De afgelopen ruim 3 jaar heeft Linda Planthof als projectmedewerker van het Save Our Sharks project een ruime ervaring opgebouwd met allerlei communicatiemiddelen en heeft zij een breed netwerk gerealiseerd in Nederland met educatieve instellingen die haaien en hun bescherming onder de aandacht willen brengen. Vanwege de wetenschappelijke en beleidsgerichte insteek van de NEV is het in het verleden moeilijk gebleken om onze communicatieambitie te verwezenlijken. SOS bleek het ideale vehikel om een breed publiek te bereiken zonder aan wetenschappelijke integriteit te hoeven inboeten.

In 2018 hebben wij de ambitie uitgesproken om na het eindigen van het SOS project de communicatie- en educatieactiviteiten vanuit de NEV zelfstandig voort te zetten en daar Linda twee dagen in de maand voor in te huren vanuit eigen middelen. Dit is nog steeds het geval en zal in 2019 worden opgepakt worden.

Subsidie fuiken Saba

Dit betreft een subsidie voor het vervangen van fuiken die verloren zijn gegaan tijdens orkanen Irma en Maria op de Saba bank. LNV had deze subsidie willen koppelen aan het pilotproject bijvangstreductie kreeftenfuiken dat de NEV in 2018 heeft afgerond. Aangezien LNV de subsidie pas eind December 2018 beschikbaar kon stellen zijn wij nu in onderhandeling met LNV hoe dit project in 2019 uitgevoerd kan worden. Hiervoor is in december 2018 een aangepaste opdracht aan NEV gegeven. Het werkplan voor 2019 wordt in overleg met LNV opgesteld.

'Haaietafels van Herman'

Tijdens zijn afscheidssymposium van de Waddenvereniging in oktober 2018, heeft Herman aandacht geschonken aan het onderzoek van de NEV in de Waddenzee en het Nederlandse kustgebied. Hiermee is aan de deelnemers gevraagd geld te doneren aan de NEV om het werk in de Waddenzee voort te zetten. Linda heeft hiervoor een plan geschreven, in overleg met Herman. Details zijn te vinden op: <https://www.elasmobranch.nl/samennaardehaaien/>. Door de problemen die zijn veroorzaakt door het verlies van zeecontainers van het schip Zoë boven de Waddeneilanden is er vertraging opgetreden. Dit project wordt in 2019 verder opgepakt.

Life-IP

Samen met het ministerie van I&M, WNF, Sportvisserij Nederland, Wageningen Universiteit en Wageningen Marine Research, is NEV sinds eind 2018 betrokken bij het opstellen van een onderzoeksvoorstel om de migratiepatronen te bestuderen van haaien en roggen die in het Nederlandse kustgebied voorkomen. Dit project zal in 2019 van start gaan en er is k€ 200 beschikbaar voor twee jaar. Het overgroot deel van het budget zal gebruikt worden om haaien en roggen met zenders of met merken uit te rusten.

Noordzee project

NEV heeft in 2018 gesprekken met Stichting de Noordzee geïnitieerd om een gezamenlijk haaien en roggen project op te stellen. In 2019 zullen we een onderzoeksvorstel indienen bij NWO, samen met Rijksuniversiteit Groningen, om een vierjarig project voor onderzoek in de Noordzee en Waddenzee.

Advisering MSC

Irene heeft in opdracht van Stichting de Noordzee en in samenwerking met Wereld Natuurfonds Nederland een bijdrage geleverd aan de analyses van de assessment van alle demersale Noordzee visserijen ten behoeve van de certificering van Noordzee vis.

FAO shark ID-project

De NEV is door de FAO gevraagd om als mede-indiener op te treden in aan aanvraag voor het Europees Found voor Maritieme Zaken en Visserij (EFMZV). Het betreft een 2-jarig project, gericht op nieuwe manieren van data verzameling over zeldzame soorten. Als NGO-partner zou de NEV in dit project verantwoordelijk zijn voor contacten met derden via Advisory Councils en het rekruteren van deelnemers aan pilotprojecten.

Het projectvoorstel is ingediend in februari 2018, en in juni werd bekend dat het project helaas niet is gehonoreerd in 2018. Wij zetten in op andere projecten met FAO.

Shark Lab SXM

De NEV werkte de laatste jaren nauw samen met Sint-Maarten Nature Foundation binnen het Save our Sharks project. Zij hebben ons gevraagd om een partnerschap aan te gaan voor het oprichten van een nieuwe organisatie, gericht op de bescherming van haaien op dit eiland met het oog op het vereenvoudigen van samenwerking tussen de verschillende eilanden in internationale partners. In mei zullen Paddy en Irene naar Sint Maarten gaan om deze nieuwe samenwerking vorm te geven en de eerste stappen naar de nieuw op te richten organisatie te zetten.

Saba Bank Expeditie

In juli 2019 organiseren wij een haaien expeditie naar de Saba Bank. Voor de expeditie gebruiken wij het OCEARCH-model in de zin dat wij de voor die week een boot en onderzoeksmateriaal beschikbaar stellen en dat wij wetenschappers in de gelegenheid stellen een eigen plan in te dienen voor een onderzoek dat zij graag naar de soorten, die aanwezig zijn op de Bank, zouden willen doen.

Prognose 2019-2020 e.v.

Haaienbeheer Cariben

Door ons werk in het Save Our Sharks project is de NEV betrokken geraakt bij de belangrijkste beheer en beleidsprocessen die er voor haaien zijn in de Cariben. Zowel op natuur als visserijbeleid zijn wij aangehaakt bij de wetgevende en beleid makende processen die op dit moment in de regio lopen.

Ons ambitie in 2019 is om een meerjarig project uit gaan werken gericht op het coördineren van deze processen, gebaseerd op ons werk met roggen in Europees verband.

NEV is nog altijd in gesprek met veel potentiële partners om een gezamenlijk groot project in de Cariben op te zetten. Er zijn gesprekken gaande om een Caribisch NEV op te zetten. Irene en Paddy pakken dit in 2019 op.

FAO Visserij projecten

NEV is blijvend met FAO in gesprek om te zoeken naar potentiële samenwerking. Wij hebben regelmatig contact met de visserij afdeling in Rome om over mogelijke samenwerking te praten. Zowel Irene als Paddy zijn opgenomen in de 'pool' die FAO heeft voor opdrachten.

Algemene informatie over de NEV

De Nederlandse Elasmobranchen Vereniging (NEV) heeft als doel het ontwikkelen en toepassen van wetenschappelijke kennis ten behoeve van (inter)nationaal beleid en beheer van kraakbeenvissen (haaien en roggen). De vereniging brengt wetenschappers, natuurbeschermers en beleidsmakers samen om dit doel te bereiken, middels onderzoek, dialoog en communicatie.

Voor vrijwel alle soorten haaien en roggen is weinig informatie beschikbaar over hun biologie, voorkomen en verspreiding om goed beheer mogelijk te maken. In (visserij)onderzoek worden ze vaak niet meegenomen vanwege hun lage commerciële waarde en het feit dat zij slechts in geringe aantallen voorkomen. Wat wel bekend is dat het met veel soorten haaien en roggen slecht gaat. Door hun specifieke voortplanting, met late geslachtsrijpheid en weinig nakomelingen, zijn zij gevoelig voor verstoringen zoals overbevissing en habitat vernietiging. Ook worden veel kraakbeenvissen bijgevangen in visserijen op andere soorten. Het is in de afgelopen jaren moeilijk gebleken om goed beleid te ontwikkelen om dit tij te keren met name omdat er grote lacunes bestaan in de kennis die we hebben over haaien en roggen in Nederlandse wateren.

De NEV is opgericht in 2010 met als doel deze hiaten in de kennis aan te wijzen en in te vullen zowel door eigen onderzoek als in samenwerking met partners in Nederland maar ook daarbuiten. Wij streven ernaar door goede kennis en het juiste beheer alle soorten kraakbeenvissen, die voorkomen in Nederlandse wateren, maar ook soorten die internationaal beheerd worden in fora waar de Nederlandse overheid bij betrokken is, op een gezond populatieniveau te brengen en te houden.

In de 8 jaar dat de vereniging bestaat heeft zij een goede naam opgebouwd op het gebied van wetenschappelijk en beleidsadvies en is zij het eerste aanspreekpunt voor overheid, ngo's en visserij als gesproken wordt over haaien en roggen in Nederlandse wateren.

Voor de toekomst ligt onze ambitie in het verder versterken van onze leidende positie in Nederland, zowel door zelf wetenschappelijk onderzoek te initiëren als door actief beleidsmakers te benaderen, en hen te helpen een visie op beleid voor haaien en roggen te ontwikkelen door middel van educatie en communicatie naar een breed publiek. Daarnaast zullen wij ons verder richten op het ontwikkelen

van en verder uitwerken van onze internationale portefeuille in samenwerking met buitenlandse partners.

Prioriteiten

Het hoofddoel van de vereniging is het zich inzetten voor het duurzaam beheer van haaien en roggen, waarin de focus ligt op soorten die leven in de wateren van Europa en van het Koninkrijk der Nederlanden en voor de soorten die worden (bij)gevangen door Nederlandse vloot.

De vereniging tracht dit doel onder meer te bereiken door:

- a. Wetenschappelijk onderzoek uit te voeren, te faciliteren en te stimuleren om op deze manier de kennisbasis nodig voor (inter)nationaal beleid, beheer en behoud van elasmobranchen te voeden;
- b. Zich op nationaal en internationaal niveau in te zetten voor duurzaam beheer van kraakbeervispopulaties, duurzame visserij en bescherming van de marine fauna en kwetsbare habitats;
- c. Bewustwording te creëren over elasmobranchen en hun leefomgeving;
- d. Het uitbrengen van advies aangaande haaien- en roggenonderzoek, beleid en besluitvorming;

Drie pijlers vatten de prioriteiten van de NEV samen, vormen de kern van de organisatie en de randvoorwaarde voor de projecten. Dit zijn:

1. Onderzoek naar haaien en roggen aangezien de basis van ons werk gevormd wordt door goede, betrouwbare informatie;
2. Beleidsadvies naar overheden en beleidsbeïnvloeding waar wij denken dat de beleidskaders te kort schieten om goed beheer mogelijk te maken;
3. Communicatie en bewustwording over haaien en roggen om draagvlak voor goed beheer te helpen creëren.

In de praktijk worden deze prioriteiten gezamenlijk opgepakt binnen onze projecten, al zijn er wel verschillen in nadruk binnen de projecten.

Resultaat m.b.t. 3 pijlers in 2018

Onderzoek: In 2018 zijn grote stappen gemaakt met het voldoen aan onze wetenschappelijke ambitie. Paddy heeft Shark Lab Lauwersoog opgericht. Een zelfstandige wetenschappelijke organisatie waar studenten en wetenschappers nieuwe projecten kunnen ontplooiën. In 2019 wordt deze lijn voortgezet, zowel in Nederland (Sharklab NL) als met internationale partners. Wij hebben een hele sterke ambitie om delen van ons werk geschikt te maken voor wetenschappelijke publicatie in peer reviewed tijdschriften.

Beleid: Op dit onderwerp is de NEV al sinds haar oprichting de leidende partij in Nederland, maar in 2018 hebben wij deze rol in Europa en in de Cariben nog meer naar ons toe weten te trekken. Al enige jaren werkten wij binnen de projecten voor LNV aan het opzetten van een

internationaal netwerk van stakeholder op het gebied van haaien en roggen beleid en beheer. Vanuit deze groep is via Advisory Councils en door direct contact met de Europese Commissie een opening ontstaan om aan structurele wijzigingen in het beheer te werken. In de Cariben hebben wij door het werk binnen internationale gremia als SPAW, WECAFC en CMS en duidelijke naam voor onszelf opgebouwd in het afgelopen jaar.

Communicatie: Het Save our Sharks project is specifiek gericht op communicatie over haaien beheer en bescherming. In de 3 jaar dat dit project loopt, hebben wij onze ervaring steeds verder uitgebouwd en wij beschikken inmiddels over een indrukwekkend portfolio van activiteiten en evenementen. Onze opgedane kennis en ervaring nemen we mee naar andere projecten. De uitdaging voor 2019 wordt om de basis die gelegd is, binnen de 3 jaar dat het Save our Sharks project gefinancierd is door de Nationale Postcode Loterij, vast te houden en uit te bouwen.

Het werk van de NEV in 2018 en 2019

De NEV werkt met een zeer lage overhead. Er is geen kantoor en administratieve ondersteuning (financieel, web etc.) gebeurt op basis van inhuur op uur basis. Omdat alle activiteiten van NEV gekoppeld zijn aan specifieke projectbudgetten is ervoor gekozen de projectmedewerkers als ZZP'ers in te huren. De enige persoon met een contractuele binding aan de NEV buiten de projecten is de directeur. Echter is de directeursfunctie op dit moment onbezoldigd.

De Nederlandse overheid werkt op dit moment aan een herziening van de wet Werk & Inkomen en de verwachting is dat deze niet voor 2019 naar de Tweede Kamer gestuurd zal worden en waarschijnlijk pas in 2020 in werking zal treden. Dit in het oog houdende heeft de NEV ervoor gekozen ook in 2018 en 2019 dezelfde organisatiestructuur te houden. Wel zal aan het einde van het jaar binnen het bestuur besproken worden wat de voortgang is, zodat eventueel een nieuwe structuur overwogen kan worden

Contributies en leden

De NEV kent op 25 april 2019 37 leden.

De mensen van de NEV

BESTUUR

Naam	Functie	van	tot
Herman Verheij	Voorzitter	31 maart 2015	heden
Jan Willem Wijnstroom	Vicevoorzitter	31 maart 2015	25 april 2018
Savannah Koolen	Secretaris	16 juni 2017	heden
Gerrit Duits	Penningmeester	16 juni 2017	heden

UITVOERINGSORGANISATIE

Naam	Functie	sinds
Irene Kingma	Directeur	12 augustus 2015-31 januari 2019
	Strategie en Beleid	1 februari 2019
Paddy Walker	Hoofd wetenschap	12 augustus 2015-31 januari 2019
	Directeur	1 februari 2019
Linda Planthof	Projectmedewerker	1 april 2015
Guido Leurs	Projectmedewerker	Juli 2017 – november 2018
Justyna Zajchowska	Projectmedewerker	Februari 2017
Pieter Valk	Communicatieadviseur	Maart 2017
Manon Wittebol	Administratief ondersteuner	Mei 2018

INTERNATIONALE ADVIESRAAD

Naam	Organisatie	sinds
Martin Clark	Independent Consultant	April 2010
Sonja Fordham	Shark Advocates International	April 2010
Heike Zidowitz	Deutsche Elasmobranchieren Gesellschaft	April 2010

